

**Візія бібліотеки ВНЗ в контексті
розвитку сучасних
соціокомунікативних технологій**
Всеукраїнська науково-практична конференція

Пілотним заходом у рамках підготовки до реалізації проекту став тренінг "Основи академічної доброчесності та боротьби з плагіатом", що відбувся лютому 2017 р. Його учасниками були викладачі та студенти факультету менеджменту і бізнесу ВП "Миколаївська філія Київського національного університету культури і мистецтв", факультету бібліотечних дисциплін та діловодства Миколаївського коледжу культури і мистецтв. Під час тренінгу учасники дізналися про поняття та правові засади академічної доброчесності та плагіату, безкоштовне та комерційне програмне забезпечення для перевірки текстів на плагіат, міжнародні стилі посилання та цитування у наукових роботах тощо. Також вони обговорили можливі шляхи боротьби з плагіатом та основні положення "Кодексу честі" американських та українських університетів.

Таким чином, реалізуючи два таких важливих напрямки і застосовуючи для цього широке коло ресурсів та можливостей, бібліотека виступає інформаційним посередником у розвитку навичок медіаграмотності серед населення та намагається сприяти боротьбі з корупцією та плагіатом у навчальному середовищі. Ми сподіваємося, що результатом їхньої реалізації стануть своєрідні "історії успіху" наших відвідувачів, студентів та викладачів, що їх можна буде використати як позитивні приклади змінв українському суспільстві.

Сидоренко Л. Л.,
заведующая сектором
Центра международного партнёрства
Николаевской областной универсальной
научной библиотеки им. А. Гмырёва

**БИБЛИОТЕКА – ИНФОРМАЦИОННЫЙ ПОСРЕДНИК В РАЗВИТИИ
МЕДИАГРАМОТНОСТИ И АКАДЕМИЧЕСКОЙ ДОБРОЧЕСТНОСТИ**

*В статье освещена деятельность библиотеки по реализации проектов в поддержку медиаграмотности населения и содействия академической доброчестности в обществе.
Ключевые слова: медиаграмотность, академическая доброчестность, библиотека.*

Sydorenko L.,
head of the sector of Center of international partnership of Mykolaiv Regional Universal Scientific
Library named after O. Gmyrev

**THE LIBRARY IS THE INTERMEDIARY IN THE DEVELOPMENT OF MEDIA
LITERACY AND ACADEMIC INTEGRITY**

*The article describes library's activity in realization of media literacy projects and people stimulation for academic integrity in society
Keywords: media literacy, academic integrity, library.*

УДК 024:324.15(477)

Сидоренко Т. В.,
Відокремлений підрозділ
"Миколаївська філія
Київського національного університету культури і мистецтв"

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО КУЛЬТУРНО-ПРОСВІТНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БІБЛІОТЕК ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

У статті висвітлюються інноваційні підходи, перспективні напрями, форми і методи сучасної культурно-просвітницької діяльності бібліотек вищих навчальних закладів, мультимедійне забезпечення цієї діяльності, використання соціальних медіа тощо.

Ключові слова: культурно-просвітницька діяльність, бібліотека ВНЗ, інноваційний підхід, мультимедійне забезпечення.

Культурно-просвітницька діяльність виступає важливим напрямом роботи бібліотек вищих навчальних закладів (ВНЗ) України. На бібліотеки покладена місія бути соціально-культурними інститутами у збереженні традиційних культур населення, моральних і етичних цінностей. Питання культурно-просвітницької діяльності бібліотек ВНЗ є предметом досліджень Н. Божко [1], Н. Грабар [2], К. Іванової [3], Л. Лупіки [4], С. Назаровець [7], Л. Петровської [11], П. Рогової [13] та ін. У ХХІ столітті зростає обсяг публікацій щодо визначення місця та ролі бібліотек вищих навчальних закладів у сучасній культурно-просвітницькій діяльності вишів. Значне місце у науковому доробку посідають статті, тези доповідей на науково-практичних конференціях, в яких визначаються питання: місця бібліотеки як закладу просвіти; як феномену культури; як культурно-просвітницького або соціокультурного центру вишу; зміни форм культурної діяльності, характеристики окремих форм культурно-просвітницької діяльності, використання сайтів, блогів, соціальних мереж, мультимедійне забезпечення означеної діяльності тощо [3, 6, 12, 14].

Бібліотеки вишів на сучасному етапі вибудовують нові підходи до культурно-просвітницької діяльності, серед яких нові типи спілкування; трансформація форм і методів, впровадження інноваційних проектів, програм, акцій; урізноманітнення продукції бібліотечного виробництва; віртуалізація культурно-просвітницької діяльності; соціальне партнерство. Вони торкаються перспективних напрямів соціокультурної діяльності: краєзнавства, національно-патріотичного виховання, екологічного просвітництва, підтримки євроінтеграційного вектору розвитку України тощо. Найбільш задіяними є власні соціокультурні проекти і програми.

Бібліотека ВНЗ сьогодні – це осередок культурного збагачення, центр неформального спілкування, місце проведення дозвілля. У час значного впливу віртуального середовища бібліотеки вишів для "покоління Google" пропонують позиціонувати бібліотеку як територію позитиву, створюють моделі бібліотеки майбутнього, в яких пропонують нові (змінні) відносини "читач/користувач – бібліотека".

Виходячи з основних завдань університетської бібліотеки, культурно-просвітницька діяльність направлена на максимальне задоволення інформаційних потреб користувачів, на допомогу навчально-виховному процесу, вихованню інтелектуальних, фізичних, моральних, естетичних якостей особистості студентської молоді. Для цього використовуються різноманітні форми і методи інформування та популяризації літератури: книжкові виставки, тематичні та тематично-коментовані перегляди, бесіди, літературні вечори, творчі зустрічі, презентації; літературні аукціони, музично-літературні театри, інтелектуальні казино, брейринги, ток-шоу, інформдіалоги, літературні марафони, літературні телемости, клуби за інтересами, літературні блоги, скайп-конференції, бібліотечні квести, буктрейлери, буккросинги, віртуальні виставки тощо.

Вже стало традицією проводити в університетах Шевченківські дні. Вшануванням пам'яті Кобзаря є літературно-красназавчі свята, спеціальні проекти, власні поезії студентів тощо. Бібліотеки співпрацюють зі студентськими літературними театрами та клубами кафедр (як приклад – театр "Глорія" та літературний клуб "Роса" кафедри української філології Хмельницького національного університету); проводять презентації книг, написаних студентами та випускниками; "Презентація молодих літераторів та театралів" (до Дня української писемності та мови); персональні виставки студентів (вироби з бісеру, вишивки, світлини з поїздок, виступи студентських ансамблів тощо) [10]. Наукова бібліотека Маріупольського державного педагогічного університету веде літературний блог "БібліОпус", який допомагає молоді зорієнтуватися в сучасному потоці літератури; електронний літературний журнал "Догори сторінками" (як проект для молодих поетів, прозаїків, драматургів) [8]. Науково-технічна бібліотека Національного технічного університету України "Київський політехнічний університет ім. І. Сікорського" активно співпрацює з Центром культури та мистецтв університету, проводить цикли культурно-освітніх заходів, присвячених видатним особистостям країни, університету; систематично проходять засідання клубу "Поетичне частування"; при Чорноморському державному університеті ім. П. Могили (м. Миколаїв) працюють клуб цікавих зустрічей, літературний клуб, кіноклуб. Але найчастіше при вузівських бібліотеках зустрічаються клуби поезій, які збирають творчу студентську молодь.

Віртуалізація інформаційного простору сприяла підготовці бібліотеками вишів віртуальних виставок, відео кліпів, віртуальних екскурсій, віртуальних подорожей, медіа-оглядів, медіа-путівників, буктрейлерів, блогів, мультимедійних ігор тощо [5, 12, 15].

Нині бібліотека ВНЗ зазнає суттєвих трансформацій в умовах нового соціокомунікаційного середовища, визначальними ознаками якого стали електронні засоби зберігання, обробки, розповсюдження та використання інформації. Комунікаційною моделлю діяльності наукової бібліотеки ВНЗ залишається віртуальна виставка. Аналіз сайтів бібліотек ВНЗ України свідчить, що ця форма використовується всіма бібліотеками ВНЗ. Як правило, віртуальні виставки присвячені вивченню окремих фахових дисциплін та тематичні, присвячені знаменним й пам'ятним датам, краєзнавчій тематиці, популяризації нових надходжень у бібліотеку, творчому доробку видатних вчених вишу, письменникам, поетам, краям, окремим цінним колекціям з фонду бібліотеки (стародрукам, мініатюрним книгам, рідкісним книгам з різних галузей знань).

Особливістю виставкової діяльності бібліотек ВНЗ є підготовка персональних віртуальних виставок та виставок праць викладачів ВНЗ. Такі персональні віртуальні виставки доповнюються біографічною довідкою про особу (відомого вченого, викладача вузу), переліком авторських робіт, видань про особу (книги, монографії, підручники, наукові статті, посилання на інтернет-ресурси). Так, серед низки віртуальних виставок наукової бібліотеки ім. М. Максимовича КНУ ім. Т. Шевченка – виставки, присвячені історії ВНЗ, історії бібліотеки, виставки нових видань, виставки книг окремих видавництв, виставки книг, подарованих бібліотеці тощо. Науковою бібліотекою Одеського національного університету ім. І. І. Мечникова з 2010 по 2015 роки включно підготовлено 32 віртуальні виставки, серед яких: "Виктор Семенович Фельдман (1915–2008): к 100-летньому юбилею известного одесского библиографа и краеведа", "І. І. Мечников – гордість української науки: до 170-річчя з дня народження", "Спротив геноциду" (2015 р.); "У просторі Шевченкової творчості", "Завжди сучасний Кобзар: новітні шевченкознавчі студії" (2014 р.); "Видавнича спадщина українського ренесансу (1917–1930 pp.)" (2012 р.) та ін. (<http://lib.onu.edu.ua/napryam/v%D1%96rtualn%D1%96-vistavki.html>). Можна відзначити, що у

всіх бібліотеках ВНЗ Півдня України готуються актуальні тематичні виставки (традиційні та віртуальні) з усіх напрямів виховної роботи: "Україна суверенна: від витоків до сьогодення", "Чорнобиль – біль довічний", "Етнокультурна мозаїка України", "День української писемності і мови" тощо.

Медіатехнології можна розглядати як шлях у майбутнє сучасних бібліотек. Використання мультимедійних ресурсів бібліотеками активно впливає на якість, наочність, ефективність проведення заходів, а також і востребуваність культурно-просвітницької діяльності, забезпечуючи більш сприятливий рівень спілкування.

Сторінки бібліотек ВНЗ є в соціальних мережах Facebook, ВКонтакте, Twitter, Instagram, Google+. Це дуже важлива частина роботи, бо є найкращим способом комунікації з користувачами, інформуванні про культурно-просвітницькі заходи, послуги бібліотек. Це сприяє інноваційним змінам в роботі щодо задоволення потреб користувачів та, в цілому, популяризації бібліотеки серед студентської молоді [5, 12].

Проведення бібліотеками ВНЗ активної культурно-просвітницької діяльності сприяє вихованню у молоді нових ціннісних орієнтацій і пріоритетів, впливає на становлення особистості, формування гуманістичного світогляду, патріотизму, зміцнення історичної пам'яті молоді та ін.

Слід зазначити, що патріотичний напрям роботи залишається пріоритетним для культурно-просвітницької діяльності бібліотек ВНЗ. Основна мета полягає у формуванні свідомого громадянина – патріота України, підготовленого до життя, з високою національною свідомістю, який здатний розбудовувати громадянське суспільство, в основу якого були б закладені та постійно втілювалися принципи демократії, толерантність та повага до прав; який пам'ятає своє коріння й шанує пам'ять предків; громадянина, який готовий в будь який момент віддати своє життя за Батьківщину [3]. Просвітницька діяльність бібліотек вищів України полягає у реалізації проектів, покликаних сприяти національно-патріотичного виховання студентської молоді. Так, наукова бібліотека Київського національного університету культури і мистецтв (КНУКіМ) провела благодійний ярмарок на підтримку бійців АТО; волонтерську акцію під девізом "Зміни починаються з тебе". З 2014 року презентовано інформаційно-освітній проект "Скарби нації", в рамках якого – зустрічі з митцями, майстер класи тощо [14, с. 276–278]. Національно-патріотичний проект "Ти – одна й неподільна, Україно моя вільна" започаткований науковою бібліотекою Хмельницького національного університету на 2015–2018 рр., в межах якого проводяться просвітницькі заходи за участю студентів ВНЗ [10]. Отже, яскравим прикладом національного виховання молоді є впровадження національно-патріотичних проектів, проведення літературно-народознавчих заходів, головною метою яких є ознайомлення з українськими традиціями та звичаями, які нерозривно поєднані з Україною та її народом.

Актуальним і перспективним напрямом соціокультурної діяльності публічних бібліотек виступає соціальне партнерство, що передбачає комплекс багатогранних відносин між суб'єктами партнерства за умови ініціативної ролі бібліотек у задоволенні соціально-культурних потреб читачів/користувачів. Цікавим прикладом партнерської взаємодії є проект "Жива бібліотека", що проведений Науковою бібліотекою Національного університету кораблебудування ім. адм. Макарова разом із Радою національних товариств Миколаївської області. У ролі "живих книг" виступили представники різних національностей Миколаївщини [9].

Творчий підхід до проведення культурно-просвітницької діяльності сприяє її ефективності, формуванні духовно-моральних цінностей студентської молоді, популяризації історичної, наукової та культурної спадщини людства. Активізації культурно-просвітницької

діяльності, пошуку нових форм її організації в сучасних умовах сприяють конкурси професійної майстерності, конкурси на кращий масовий захід, конкурси буктрейлерів, соціальної реклами бібліотеки та ін., що проводяться в бібліотеках, зокрема і в бібліотеках ВНЗ. Так, в рамках професійного творчого конкурсу "Креатив-захід" (Наукова бібліотека НУК), презентовані масові заходи з використанням креативних форм популяризації книги та читання (красознавчий сторітек "Миколаїв: історична мандрівка"), а також інноваційні форми наочної популяризації літератури (виставка-інсталяція, віртуальні виставки з використанням сучасних серверів) та ін. [9].

Під час комунікації бібліотеки ВНЗ зі своїми користувачами можна рекомендувати для використання промоакції бібліотеки, сучасний слоган, створений для цільової аудиторії – студентів "Читайте публікації випускників нашого вишу", "Розкажи про прочитану книгу українського письменника" та ін. Для бібліотек вишів може бути рекомендована така форма як бібліотечний сторітелінг (соціальний, культурний, особистий) як вид вербального спілкування з читачами – студентами.

Отже, здійснюючи культурно-просвітницьку діяльність, бібліотеки вищих навчальних закладів стають центрами гуманітарної культури, що сприяє формуванню способу життя і спілкування у суспільстві, духовного збагачення, готовності до запровадження інновацій у різних галузях. Вони використовують нові завдання, учасників та технології. Подальше дослідження культурно-просвітницької діяльності бібліотек ВНЗ сприятиме оптимізації бібліотечної роботи і виступатиме гарантом збереження і засвоєння культурних цінностей та створення основи для соціально-культурних інновацій.

Список використаних джерел

1. Божко, Н. Сучасна бібліотека як складова іміджу навчального закладу: досвід роботи б-ки Харк. нац. екон. ун-ту / Н. Божко // Бібл. форум України. – 2008. – № 4. – С. 29–32.
2. Грабар, Н. Г. Виховна діяльність бібліотек вищих навчальних закладів у сучасних соціально-комунікативних умовах : автореф. дис. ... канд. наук з соц. комунікацій / Н. Г. Грабар. – Х., 2008. – 20 с.
3. Іванова, Л. В. Просвітницька робота бібліотеки ВНЗ у світлі концепції національно-патріотичного виховання // Просвітницька діяльність бібліотек вищої школи: проблеми, пошук, перспективи : матеріали наук.-практ. конф., 20 квіт. 2016 р. / редкол.: О. О. Мацей, С. А. Молчанова, О. С. Нечипорук ; гол. ред. О. Б. Айвазян. – Хмельницький : НБ ХНУ, 2016. – С. 15–20.
4. Лупіка, Л. Сучасні аспекти культурно-просвітницької та виховної роботи бібліотек вищих навчальних закладів / Л. Лупіка. – 5 с. – Режим доступу : <http://www.idea.com.ua/bibforum/y2012n2/Suchasni-aspekty-kulturno-prosvitnyckoi-ta-vyhovnoi-roboty-bibliotek/>. – Загол. з екрана.
5. Мар'їна, О. Бібліотеки та соціальні медіа: технологія взаємодії / О. Мар'їна // Вісн. Кн. палати. – 2012. – № 8. – С. 19–21.
6. Молчанова, С. Роль бібліотек ВНЗ у формуванні ціннісних орієнтирів молоді в нових умовах / С. Молчанова // Бібліотечний форум: історія, теорія і практика. – 2015. – № 1. – С. 39–43.
7. Назаровець, М. PR бібліотек вищих навчальних закладів у мережі Інтернет / М. Назаровець // Вісн. Кн. палати. – 2013. – № 12. – С. 21–22.
8. Наукова бібліотека Маріупольського державного університету [Електронний ресурс]. – Web-Сайт. – Режим доступу : <http://libr-margu.narod.ru/>. – Назва з екрана.

9. Наукова бібліотека Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова [Електронний ресурс]. – Web-Сайт. – Режим доступу : <http://lib.nuos.edu.ua/>. – Назва з екрана.
10. Наукова бібліотека Хмельницького національного університету [Електронний ресурс]. – Web-Сайт. – Режим доступу : <http://lib.khnu.km.ua/> – Назва з екрана.
11. Петровская, Л. Библиотека – центр культурно-просветительской работы в университете / Л. Петровская // Библиотечный форум Украины. – 2012. – № 4. – С. 17–22.
12. Пилипенко, Н. В. Потенціал і переваги використання соціальних медіа в бібліотеці / Н. В. Пилипенко // Бібліотека університету на новому етапі розвитку соціальних комунікацій : матеріали III міжнар. наук.-практ. конф., м. Дніпро, 1–2 груд. 2016 р. – Дніпро, 2016. – С. 248–252.
13. Рогова, П. І. Інформаційний простір держави та його розбудова освітянськими бібліотеками: стан та перспективи / П. І. Рогова // Роль освітянських бібліотек у формуванні інформаційного простору України. – 2013. – С. 16. – Режим доступу : <http://dnpb.gov.ua/datas/upload/files/807830330.pdf>. – Загол. з екрана.
14. Скаченко, О. О. Бібліотека – простір єднання, центр формування духовності та патріотизму / О. Скаченко // Бібліотека університету на новому етапі розвитку соціальних комунікацій : матеріали III міжнар. наук.-практ. конф., м. Дніпро, 1–2 груд. 2016 р. – Дніпро, 2016. – С. 274–278.
15. Хемчян, І. Освітянські бібліотеки України в соціальних мережах / І. Хемчян, Н. Соколовська // Вісн. Кн. палати. – 2015. – № 8. – С. 39–43.

Сидоренко Т. В.,

Обособленное подразделение

"Николаевский филиал

Киевского национального университета культуры и искусств"

ИННОВАЦИОННЫЕ ПОДХОДЫ К КУЛЬТУРНО-ПРОСВЕТИТЕЛЬСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ БИБЛИОТЕК ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЙ

В статье освещаются инновационные подходы, перспективные направления, формы и методы современной культурно-просветительской деятельности библиотек высших учебных заведений, мультимедийное обеспечение этой деятельности, использование социальных медиа и др.

Ключевые слова: культурно-просветительная деятельность, библиотека ВУЗа, инновационный подход, мультимедийное обеспечение.

Sydorenko T. V.,

Mykolaiv branch of

Kiev National University of Culture and Arts

INNOVATIVE APPROACHES TO CULTURAL AND EDUCATIONAL ACTIVITIES OF LIBRARIES OF HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS

The article is about innovative approaches, perspective directions, forms and methods of modern cultural and educational activities of libraries of higher educational institutions, multimedia software of these activities, the use of social media.